

Xestia ditrapezium

Trapetsjordfly

Fjärilar, Nattfly

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nationellt utdöd (RE)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Lepidoptera (fjärilar), **Familj:** Noctuidae (nattnattfly), **Släkte:** *Xestia*, **Art:** *Xestia ditrapezium* - trapetsjordfly (Denis & Schiffermüller, 1775) **Synonymer:** *trapetstecknat jordfly*

Kännetecken

Teckningen på framvingarna har den typiska nattnattflystrukturen, bestående av tre fält åtskilda av markerade tvärlinjer och med två distinkta ringformade och njurformade fläckar i mittfältet närmare framkanten. Färgen på framvingarna går i olika bruna nyanser från gulbrunt till svartbrunt. Från njurfläcken sträcker sig ett svartaktigt fält med ungefär samma bredd som denna fläck fram till inre tvärlinjen som avslutar mellanfältet. Denna fläcks utformning och speciellt hur den är avgränsad runt ringfläcken skiljer trapetstecknat jordfly från två närbesläktade arter. Från gråhalsat jordfly skiljer den sig även genom bakvingens färg som är gulaktigt vit, ibland gråare hos honan, hos trapetstecknat jordfly och brun hos den förra arten. C-tecknat jordfly har också vitaktiga bakvingar, men framvingarna är vanligen bruna med en blågrå nyans. Ringfläcken är vit utan kontur uppåt där det vita svagt tonar av mot vingens framkant samtidigt som det i lika grad vidgar sig och härigenom får en nedre avgränsning liknande bokstaven C. Ringfläcken hos trapetstecknat jordfly vidgar sig endast i riktning mot vingroten. Vingspann 40-43 mm.

Utbredning och status

En hane av denna art uppges vara funnen av Zetterstedt under 1800-talet i Skåne, Högestad. Exemplaret finns bevarat i Lunds Universitets samlingar. Trapetstecknat jordfly har under den period som UV-ljusfångst bedrivits (sedan 1950-talet och med successivt högre frekvens av automatiska ljusfällor från 1980-talet) mycket sällan uppträtt som migrant. Det var därför mycket överraskande att tre individer påträffades 2006, på Öland vid Gårdby och på södra Gotland i Hamra och Sundre. Arten är i norra delen av sin utbredning utpräglat lokal. I Danmark förekom den tidigare årligen i Knudskov på södra Själland. Den var här relativt talrik från det denna population upptäcktes 1937 och fram till 1970-talet varefter den minskade. Det senaste fyndet därifrån är från 1989. Knudskov är ett ädellövskogsområde vid basen av en ås som gradvis uppslukas av havet nordvästut. Utanför Knudskov är arten i Danmark bara funnen i enstaka exemplar som sannolikt alla utgör exempel på långdistansmigration. Dessa fynd är från Bornholm 1959 och 1978, Lolland, 1974, Själland, Helsingör 1958 och Västjylland 1970 och 1973. Arten uppfattas som mycket sällsynt och lokal i länderna närmast Östersjön, från Lettland till Tyskland, Hamburgtrakten. Den uppges vara på kraftig tillbakagång eller försvunnen i Lettland. Världsutbredningen sträcker sig från Skottland och Irland i nordväst med sydgräns i norra Spaniens, Italiens, Jugoslaviens och Bulgariens bergsområden genom Mellaneuropa, Ryssland och Sibirien till Kina, Japan och Korea. Arten är upptagen på Danmarks rödlista som Försvunnen.

Ekologi

Larven av trapetstecknat jordfly uppges i Storbritannien och Mellaneuropa leva av ett flertal olika örter under hösten, bl.a. jordviva *Primula vulgaris*, maskrosor *Taraxacum* spp., skräppor *Rumex* spp., stjärnblommor *Stellaria* spp., samt efter övervintringen även knoppar av allehanda lövträd och björnbär *Rubus fruticosus*. Värdväxten är därför sannolikt inte avgörande för artens mycket lokala uppträdande. Även flertalet närbesläktade arter är mer eller mindre polyfaga. Larven förpuppar sig i en jordkokong i marken. Fjärilens flygperiod inföll i Danmark från de första dagarna i juli till en vecka in i augusti. De svenska fynden av levande individer från 2006 är från perioden 21-26 juli. Arten kan lockas med jäst fruktsaft och attraheras till UV-ljus. Både i Danmark och i Holland beskrivs biotopen som lövskog på sandmark. På den danska lokalen var arten under sina bästa år inte särskilt krävande i sitt biotopval. Den var lika talrik i slutna skog som i buskmarker och på öppen ängsmark.

Hot

Inga hot är kända då det landskap i vilket arten en gång förekom utsatts för alltför genomgripande förändringar för att rekonstruera en bild av miljön. Sannolikt har arten svårt att i ett längre tidsperspektiv överleva i en isolerad population avskuren från huvudförekomsten.

Åtgärder

Fjärilens nuvarande status och kunskapen om dess ekologi/biologi föranleder inga åtgärder.

Litteratur

- Fibiger, M. 1993. *Noctuidae Europaeae, vol. 2, Noctuinae 2*. Noctuinae Entomological press, Sorö.
- Hoffmeyer, S. 1938. Ny dansk Storsommerfugl, *Agrotis ditrapezium* Bkh. *Flora og Fauna* 44(1-2): 13-14.
- Hoffmeyer, S. & Knudsen, S. 1938. Storsommerfugle i Knudskov. *Flora og Fauna* 44(4-5): 115-120.
- Hoffmeyer, S. 1962. *De danske uglas*. Universitetsforlaget, Århus.
- Lindeborg, M. 2007. Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 2006. *Ent. Tidskr.* 128: 19-32.
- Meyrick, E. 1895. *British Lepidoptera*. MacMillan and co., London.
- Norgaard, I. 1988. *Fund af storsommerfugle i Danmark 1961-1986*. Lepidopterologisk forening.
- Norgaard, I. 1998. *Fund af storsommerfugle i Danmark 1987-1996*. Lepidopterologisk forening.
- Nordström, F. & Wahlgren, E. 1935-41. *Svenska fjärilar*. Nordisk familjeboks förlag, Stockholm.
- Nordström, F. 1943. Förteckning över Sveriges storfjärilar. *Catalogus Insectorum Sueciae. Opusc. ent.* 8: 59-120.
- Skou, P. 1991. *Nordens uglas* (Lepidoptera: Noctuidae). Apollo books, Stenstrup.
- Sulcs, I. 1991. Latvian perhosfaunan viimeaikaisista muutoksista. *Baptria* 16(3): 63-68.
- .

Författare

Förf. Claes U. Eliasson 1995. Rev. Claes U. Eliasson 1996, 2005 och 2007.

© ArtDatabanken, SLU 2005.